Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J.J.M. Woeltjes	**Datum**	23 december 2023
Doorkiesnummer	030-2862137	**Kenmerk**	11915798
E-mail	j.woeltjes@utrecht.nl	**Onderwerp**	Situatie UW
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Werk en Inkomen, Financiën

Geachte leden van de raad,

Op 21 december 2022 hebben wij u per raadsbrief geïnformeerd over het vaststellen van het Ondernemingsplan 2023-2026 van Utrechtse Werkbedrijven (UW). In de brief hebben wij toegezegd in het eerste kwartaal 2024 een voortgangsrapportage aan uw raad te sturen. De afgelopen maanden zijn er echter ontwikkelingen geweest die het noodzakelijk maken dat wij u al eerder opnieuw informeren.

Recent zijn wij geïnformeerd over een liquiditeitstekort bij UW. Vanwege het belang van UW voor inwoners van Utrecht tot wie de arbeidsmarkt een afstand heeft, hebben we besloten om een aanvullende subsidie te verstrekken.
[redacted]

In deze brief leest u eerst over de geconstateerde financiële problemen die leidden tot de noodzaak voor een extra subsidie en de besluiten die zijn genomen in de aandeelhoudersvergadering van 12 december jongstleden. [redacted]

Geheimhouding
We hebben op deze brief tijdelijke geheimhouding opgelegd op grond van artikel 87 van de Gemeentewet om de redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 sub b van de Woo totdat de financiële en bestuurlijke situatie van UW is gestabiliseerd. Openbaarmaking kan de financiële belangen van de gemeente negatief beïnvloeden. [redacted]

Ondernemingsplan UW

UW is het sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente Utrecht. UW helpt inwoners die kunnen en willen werken en het zelfstandig (nog) niet lukt, bij het vinden van passend werk. UW voert de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit, biedt ontwikkelbanen, beschut werk en re-integratietrajecten aan. Hiermee kunnen inwoners tot wie de arbeidsmarkt een grote afstand heeft toch volwaardig deelnemen aan het arbeidsproces. Voor de periode 2023-2026 heeft UW een Ondernemingsplan opgesteld. Het Ondernemingsplan gaat uit van een verlies van € 350.000 in 2023, een nulresultaat in 2024 en een positief resultaat in 2025 (€ 450.000) en 2026 (€ 250.000). In het Ondernemingsplan, dat op 21 december 2022 aan uw raad is gestuurd, zijn ook (financiële) risico's benoemd.

Financieel resultaat 2023
In de aandeelhoudersvergadering medio juli werd nog aan ons als aandeelhouder medegedeeld dat UW het jaar 2023 met een klein positief resultaat zou gaan afsluiten. In het najaar heeft UW ons laten weten dat het begrote resultaat over 2023 niet gehaald zal worden, maar dat er sprake is van een verlies in de ordegrootte van € 2.200.000. In onze regelmatige contacten met UW hebben wij dit signaal niet eerder gekregen.

De directe aanleiding voor de verslechterde resultaatverwachting was een abrupte wijziging van de productievraag van een grote klant. In de aandeelhoudersvergadering medio juli 2023 lag de productie boven verwachting en werd in de eerste maanden van 2023 een dubbele omzet gedraaid ten opzichte van wat contractueel was afgesproken. Daardoor werden ook andere tekorten in de uitvoering van het Ondernemingsplan gecompenseerd. Voor zover wij nu weten heeft UW deze positieve ontwikkeling in de ramingen doorgetrokken, echter zijn niet tussentijds de contractuele afspraken herzien. In de zomer van 2023 heeft de betreffende klant besloten terug te vallen op de oorspronkelijk gemaakte contractafspraken. Deze ontwikkeling leidt tot een dusdanig groot financieel knelpunt dat UW dit niet zelf kan oplossen. Deze financiële ontwikkeling was begin augustus 2023 bekend bij de directie van UW, eind september 2023 hebben wij het eerste signaal daarover ontvangen. Daarna hebben wij meerdere gesprekken gevoerd waarin we UW verzocht hebben om de situatie zo transparant mogelijk inzichtelijk te maken.

UW staat tegelijkertijd niet alleen in de financiële uitdagingen van de transitie naar een sociaal ontwikkelbedrijf. Het past in een landelijk beeld. UW heeft bijvoorbeeld ook niet alle kostenstijgingen, zoals het hogere wettelijk minimumloon, volledig kunnen doorberekenen aan haar klanten en het blijft een uitdaging om voldoende nieuwe instroom van inwoners uit de bijstand te krijgen.

Gesprek met de gemeente
Uit de analyse van UW, waar we als gemeente nauw bij betrokken zijn geweest, blijkt dat de interne financiële controle onvoldoende is. Er is niet voldoende aandacht voor de al belichte risico's in de begroting en het ondernemingsplan, het zicht op de onderliggende cijfers in de begroting ontbreekt deels en er zijn de nodige zorgpunten ten aanzien van het functioneren van het management en de interne sturing op UW met het oog op de transitie zoals in het ondernemingsplan is omschreven. Ook de rol van de raad van commissarissen verdient aandacht, omdat zij ons als aandeelhouder in een te laat stadium hebben geïnformeerd.

Behoefte aan voldoende middelen
UW kan niet zelfstandig (grote) bedragen lenen, omdat het niet gaat om een reguliere onderneming, maar een sociale werkvoorziening. Daarbij is het eigen vermogen van UW bewust beperkt omdat de gemeente de enige aandeelhouder is. Dit houdt echter wel in dat UW slechts zeer beperkte eigen ruimte heeft om financiële tegenvallers op te vangen. De gemeente is daarom, als enige aandeelhouder, de enige partij die UW van voldoende liquide middelen kan voorzien. De verschillende negatieve financiële ontwikkelingen en knelpunten resulteren voor UW in een liquiditeitstekort in de maand december, waardoor het ontbrak aan middelen om te voldoen aan belangrijke financiële verplichtingen, waaronder de betaling van de salarissen van de medewerkers. De liquiditeitsbehoefte van UW in december bedroeg € 1.500.000. Vanwege het belang van UW voor

inwoners tot wie de arbeidsmarkt een grote afstand heeft, hebben wij besloten om UW een aanvullende subsidie toe te kennen ter hoogte van het liquiditeitstekort. De dekking daarvoor wordt gevonden binnen het re-integratiebudget. De sociale werkvoorziening en het re-integratiebudget maken deel uit van dezelfde doelstelling in de begroting, waarmee de extra subsidie binnen dezelfde doelstelling wordt verleend. Met deze ingreep is op dit moment het liquiditeitsprobleem opgelost.

Verscherpt toezicht en verbeterplan
De gemeente als aandeelhouder en de raad van commissarissen hebben besloten UW onder verscherpt toezicht te stellen, ieder vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. De situatie vraagt om extra inzet vanuit zowel UW als de gemeente Utrecht, waarbij we nog intensiever betrokken raken om UW terug te brengen naar een duurzaam financieel gezond sociaal werkbedrijf. Dat vraagt om een daadkrachtig en realistisch herstelplan voor de toekomst. Een herstelplan dat een antwoord biedt op de analyse van de huidige situatie van UW, de financiën en de governance. Daarbij kijken we ook kritisch naar onze eigen inzet om UW te helpen aan de benodigde instroom van werknemers, de governance met de gemeente Utrecht als enige aandeelhouder en de financiële uitgangspunten voor het behalen van de gestelde doelen in het Ondernemingsplan 2023 – 2026. Daarom zijn in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van 12 december jl. de volgende concrete afspraken gemaakt:

1. Uitbreiding van de directie UW
   De huidige directie bestaat op dit moment uit één (algemeen) directeur. In het recente verleden was er sprake van twee directeuren, waarvan één financieel directeur. De raad van commissarissen stelt op korte termijn een tweede interim-directeur aan met een focus op de bedrijfsvoering van UW.

2. Het opzetten van een crisisteam
   UW heeft intern een crisisteam geformeerd van een afvaardiging van de directie en het managementteam. Afgesproken is dat dit crisisteam aangevuld wordt met ambtenaren van Werk en Inkomen met de expertise op business control en beleid.t

3. Bestuurlijk overleg raad van commissarissen en wethouder Werk en Inkomen en wethouder Financiën
   De beide portefeuillehouders trekken samen op in dit dossier en zijn actief betrokken bij de invulling van het herstelplan en zullen in de komende tijd bestuurlijk overleg hebben met de raad van commissarissen om te komen tot een daadkrachtig en realistisch herstelplan.

4. Ieder kwartaal een aandeelhoudersvergadering
   Op dit moment vindt er tweemaal per jaar een Algemene vergadering van aandeelhouders plaats. Afgesproken is om deze vergadering gedurende het verscherpt toezicht viermaal per jaar plaats te laten vinden. In Q1 2024 wordt het herstelplan voor 2024-2026 vastgesteld en zal ook de begroting 2024 moeten worden vastgesteld.

5. Maandelijks overleg tussen raad van commissarissen en directeur WenI
   De raad van commissarissen en de directie van UW komen gedurende het verscherpt toezicht maandelijks bijeen. De directeur Werk en Inkomen schuift hierbij aan om toe te zien op de uitvoering van het herstelplan.

In deze vergadering is tevens een nieuwe voorzitter van de RvC benoemd.

Datum 23 december 2023
Ons kenmerk 11915798

Schorsing directeur

[redacted]

[redacted] Gegeven de omstandigheden heeft de gemeente als aandeelhouder op 22 december jongstleden besloten de directeur van UW te schorsen voor de duur van 3 maanden. In deze periode doen wij verder onderzoek en nemen wij de noodzakelijke vervolgstappen en besluiten. Zodra wij u hierover uitgebreider kunnen informeren zullen wij dat uiteraard doen.

Tot slot

Wij betreuren het zeer dat we op deze manier met de problematische situatie bij UW zijn geconfronteerd vlak voor het einde van het jaar en hebben daar zorgen over. Gezien het belang van UW voor inwoners van Utrecht hebben we voor de korte termijn de noodzakelijke actie ondernomen om het liquiditeitstekort op te lossen en de bestuurlijke situatie te stabiliseren.

We zullen u in het eerste kwartaal nader informeren over het herstelplan 2024-2026, maar waar nodig eerder aanvullend over de nieuwe ontwikkelingen rondom de risico's en de gang van zaken daaromtrent.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,